

Αφιέρωμα: Η ιστορία του Ευγενίδειου Ιδρύματος

Το 2011 συμπληρώνονται 55 χρόνια από τη σύσταση του Ιδρύματος Ευγενίδου, σύμφωνα με την επιθυμία του ιδρυτή του, αείμνηστου Ευγένιου Ευγενίδη. Από το 1956, έτος έναρξης λειτουργίας του, το Ίδρυμα Ευγενίδου εργάζεται αδιάλειπτα για την προώθηση της τεχνικής εκπαίδευσης των νέων της χώρας.

Για την υλοποίηση του σκοπού του, το Ίδρυμα Ευγενίδου πρόσφερε και συνεχίζει να προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο ένα ευρύ φάσμα εκπαιδευτικών υπηρεσιών: υποτροφίες, μια πλούσια σειρά τεχνικών εκδόσεων, προβολές Πλανηταρίου, υπηρεσίες Βιβλιοθήκης, επιστημονικές εκθέσεις, καθώς και σειρά επιστημονικών εκδηλώσεων που απευθύνονται στο γενικό κοινό.

Το τέλος του 20ού αιώνα σηματοδότησε για το Ίδρυμα Ευγενίδου τη σύλληψη ενός νέου οράματος: να μπορέσει να συμβάλλει στην προσπάθεια της ελληνικής κοινωνίας να ανταποκριθεί στις προκλήσεις του 21ου αιώνα, με τον ίδιο δυναμισμό και πρωτοποριακό πνεύμα που επέδειξε από το ξεκίνημά του.

Από το 1997, με απόφαση του Νίκου Βερνίκου – Ευγενίδη, ξεκίνησε ο σχεδιασμός για την ανέγερση ενός καινούργιου, υπερούγχρονου Πλανηταρίου. Σύντομα, ο σχεδιασμός επεκτάθηκε για να περιλάβει την ανέγερση μιας νέας πτέρυγας για μόνιμα εκθέματα, αφιερωμένα σε θέματα επιστήμης και τεχνολογίας. Για την υλοποίηση του νέου αυτού στόχου, ξεκίνησε το μεγάλο έργο εκσυγχρονισμού και επέκτασης του Ιδρύματος σε συνεργασία με ομάδες ειδικών από την Ελλάδα, την Ευρώπη και την Αμερική.

Σήμερα, σχεδόν πενήντα πέντε χρόνια μετά τη σύσταση του Ιδρύματος Ευγενίδου, το νέο όραμα έχει ήδη πάρει χειροπιαστή μορφή. Το Νέο Ψηφιακό Πλανητάριο του Ιδρύματος Ευγενίδου, ένα από τα μεγαλύτερα και πλέον εξοπλισμένα ψηφιακά πλανητάρια του

κόσμου, άνοιξε τις πύλες του στο κοινό το Νοέμβριο του 2003. Έκτοτε, δέχεται σε ετήσια βάση περισσότερους από 500.000 επισκέπτες.

Από το Νοέμβριο του 2006, ξεκίνησε η λειτουργία της Διαδραστικής Έκθεσης Επιστήμης και Τεχνολογίας που δημιουργήθηκε με τις υψηλότερες προδιαγραφές, επισφραγίζοντας με πανηγυρικό τρόπο τις επετειακές εκδηλώσεις του Ιδρύματος Ευγενίδου. Πρόκειται για μια μόνιμη έκθεση με αφιερώματα σε επίκαιρες θεματικές ενότητες από το χώρο της επιστήμης και τεχνολογίας.

Η Έκθεση δημιουργήθηκε με σκοπό να συμβάλλει στην εκπαίδευση των Ελλήνων με μια σύγχρονη αντίληψη για τη διάδοση της γνώσης στο επιστημονικό και στο τεχνολογικό πεδίο. Προσφέροντας εκπαιδευτικά ερεθίσματα με τρόπο ενδιαφέροντα, ελκυστικό και ευχάριστο, ευελπιστεί να εμπνεύσει την αγάπη για την επιστημονική και τεχνολογική αναζήτηση.

Το Ίδρυμα Ευγενίδου σήμερα αποτελεί ένα διεθνούς εμβέλειας τεχνολογικό και εκπαιδευτικό πολυκέντρο.

ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Έτος Ίδρυσης 1956

Επιφάνεια στεγασμένων χώρων: 14.000 m²

Απασχολούμενο προσωπικό: 110 άτομα

Υποτροφίες

20 υποτροφίες ετησίως

250.000 συνολικά

Εκδοτικό Τμήμα

400 τίτλοι διδακτικών εγχειριδίων μέχρι σήμερα

45.000.000 αντίτυπα έχουν διανεμηθεί μέχρι σήμερα

Βιβλιοθήκη

1.100 m² έκταση

32.000 επισκέπτες το χρόνο

47.000 βιβλία

400 τρέχοντες τίτλοι έντυπων και ηλεκτρονικών περιοδικών

270 CD-ROMs και DVDs

260 βιντεοκασέτες

10 τερματικά για πρόσβαση στο Internet μέσω ασύρματου δικτύου

3 υπολογιστές για χρήση CD-ROMs

2 υπολογιστές για χρήση επεξεργαστή κειμένου, λογιστικών φύλλων, κ.τ.λ.

3 OPAC τερματικά (On Line Public Access Catalogue)

Νέο Ψηφιακό Πλανητάριο

1.420 m² έκταση

Επιφάνεια θόλου 950 m²

280 άτομα ανά προβολή

3.000 παραστάσεις ετησίως

350.000 επισκέπτες ετησίως

Διαδραστική Έκθεση Επιστήμης και Τεχνολογίας

3 μόνιμες θεματικές εκθέσεις

Συνολική επιφάνεια χώρων 1.200 m²

Συνεδριακοί Χώροι

1 αμφιθέατρο χωρητικότητας 400 ατόμων

1 αίθουσα διαλέξεων χωρητικότητας 120 ατόμων

4 χώροι εργαστηρίων συνολικής χωρητικότητας 150 ατόμων

Το Ίδρυμα Ευγενίδου

Το κοινωφελές εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ευγενίδου, δημιουργήθηκε το 1956 σε υλοποίηση της διαθήκης του αείμνηστου εθνικού ευεργέτη Ευγένιου Ευγενίδη. Λειτουργεί με έδρα την Αθήνα, υπό τη μορφή του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου. Διοικείται από τριμελή επιτροπή, στην οποία συμμετέχει ο εκάστοτε Πρύτανης του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (Ε.Μ.Π.). Η δραστηριότητα του Ιδρύματος σύμφωνα με την ιδρυτική πράξη, έχει στόχο να συμβάλλει στην επιστημονική και τεχνική εκπαίδευση των νέων της Ελλάδας.

Για την πολυδιάστατη προσφορά του στην ελληνική κοινωνία, το Ίδρυμα Ευγενίδου τιμήθηκε το Δεκέμβριο του 1965 με το Χρυσούν Μετάλλιον της Ακαδημίας Αθηνών.

Η ίδρυση

Από νωρίς, ο εφοπλιστής Ευγένιος Ευγενίδης με τη μεγάλη διορατικότητά του, είχε διαβλέψει ότι η ανόρθωση της κατεστραμμένης από τον πόλεμο Ελλάδας δεν θα μπορούσε να προχωρήσει παρά μόνον μέσα από την έγκαιρη δημιουργία ενός επαρκώς καταρτισμένου τεχνικού δυναμικού διαφόρων ειδικοτήτων.

Αφοσιωμένος στον εθνικό αυτό στόχο, ο μεγάλος ευεργέτης αφιέρωσε σημαντικό μέρος της περιουσίας του στην προαγωγή της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης των νέων της Ελλάδας. Το αντίστοιχο εδάφιο της διαθήκης του 21/08/1952 αναφέρει:

«Συνιστώ εν Αθήναις κατά τους ορισμούς του ελληνικού δικαίου Ίδρυμα, υπό το όνομα ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ, του οποίου σκοπός είναι να συμβάλει εις την εκπαίδευσιν νέων ελληνικής ιθαγένειας εν τω επιστημονικώ και τεχνικώ πεδίω».

Μετά το θάνατο του Ευγένιου Ευγενίδη, την προεδρία και διαχείριση του Ιδρύματος ανέλαβε η αδελφή του, αείμνηστη Μαριάνθη Σίμου.

Υπό την εποπτεία της Μαριάνθης Σίμου, ολοκληρώθηκε το 1966 η κατασκευή των κτιριακών υποδομών, επί της Λεωφόρου Συγγρού στην περιοχή του Φαληρικού Δέλτα, όπου έκτοτε στεγάζεται το Ίδρυμα. Τη Μ. Σίμου διαδέχθηκε ως Πρόεδρος του Ιδρύματος ο στενός συνεργάτης και διάδοχος του Ευγένιου Ευγενίδη στον επιχειρηματικό χώρο, Νικόλαος Βερνίκος Ευγενίδης.

Από το 2000, την ευθύνη για την ανάπτυξη της νέας στρατηγικής του Ιδρύματος έχει ο Λεωνίδας Δημητριάδης Ευγενίδης, νέος Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής και συνεχιστής του έργου του αρχικού διαθέτη, τόσο στον επιχειρηματικό όσο και στον κοινωνικό στίβο.

Μια πλούσια δραστηριότητα

Σημαντικό κομμάτι της λειτουργίας του Ιδρύματος Ευγενίδου από

τη σύστασή του το 1956, αφιερώθηκε στην παραγωγή μιας πλούσιας σειράς εξειδικευμένων τεχνικών εγχειριδίων. Από το 1956, με το υπ αριθμόν 3971/56 Νομοθετικό Διάταγμα και σε συνεχή συνεργασία με τα αρμόδια υπουργεία (Υπουργεία Παιδείας, Εμπορικής Ναυτιλίας, Μεταφορών), το Ίδρυμα Ευγενίδου εκδίδει εκπαιδευτικά εγχειρίδια για τις διδακτικές ανάγκες Τεχνικών & Επαγγελματικών Λυκείων, Τεχνικών Σχολών, Σχολών του Εμπορικού Ναυτικού, και εγχειρίδια εκπαιδευτικών προγραμμάτων οδήγησης.

Η θεματολογία καλύπτει μεγάλο εύρος και εκτείνεται από την τεχνολογία των μηχανών εσωτερικής καύσης, μέχρι την κατασκευή υδραυλικών και ηλεκτρικών δικτύων, και από τη βιολογία μέχρι τη δόμηση κατοικιών. Μέχρι σήμερα έχουν διατεθεί περίπου 45 εκατομμύρια αντίτυπα των βιβλίων του Ιδρύματος Ευγενίδου.

Το 1966 εγκαινιάστηκε η λειτουργία του Ευγενιδείου Πλανηταρίου, ενός χώρου μοναδικού στο είδος του στην Ελλάδα και ένα από τα πλέον σύγχρονα Πλανητάρια της εποχής του. Το Πλανητάριο του Ιδρύματος ξεκίνησε να λειτουργεί το 1966. Η αίθουσα περιλάμβανε θέσεις για 243 άτομα, κάτω από έναν ημισφαιρικό θόλο διαμέτρου 15 μέτρων και ύψους 10,5 μέτρων. Το κύριο προβολικό σύστημα ήταν ο «Παγκόσμιος Προβολέας» της εταιρείας Zeiss, ένα όργανο που αποτελείτο από 29.000 εξαρτήματα, και έφερε επάνω του 150 μικρότερα προβολικά συστήματα.

Ο Προβολέας, με ύψος 6 μέτρα και βάρος 2,5 τόνους, είχε τη δυνατότητα μεταξύ άλλων να προβάλλει 8.900 αστέρες, να παρακολουθεί τις κινήσεις των πλανητών και την αλλαγή του ουράνιου θόλου από οποιοδήποτε σημείο της γης, καθώς και διάφορες ουράνιες συντεταγμένες. Όλη η παραγωγή των προγραμμάτων γινόταν εσωτερικά στο Ευγενίδειο Πλανητάριο. Στον Προβολέα είχαν προστεθεί ηχητικά συστήματα, προβολείς ειδικών εφέ, βίντεο-προβολείς καθώς και ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης όλων των μηχανημάτων με ηλεκτρονικό υπολογιστή, το SPICE.

Το κοινό του Πλανηταρίου έφτασε τη μέγιστη δυνατή πληρότητά

του το 1978 (116.000 επισκέπτες το χρόνο) διατηρώντας έκτοτε τα ίδια υψηλά επίπεδα. Μέσα από τις δωρεάν προβολές του Πλανηταρίου με θέμα τους πλανήτες και τα άστρα, χιλιάδες επισκέπτες όλων των ηλικιών ένιωσαν τη γοητεία ενός ταξιδιού στο σύμπαν και το χρόνο, ενώ κάποιες από τις παραστάσεις σημείωσαν ιδιαίτερη επιτυχία («Ήστρο των Χριστουγέννων», «Κόκκινοι Γίγαντες & Ήσπροι Νάνοι»).

Μέσα από ένα συνδυασμό ευχάριστων και ταυτόχρονα ενημερωτικών προβολών, αλλά και μέσα από παράλληλες δραστηριότητες, όπως ομιλίες για αστρονομικά θέματα, παρακολούθηση εγκατάστασης ενός τηλεσκοπίου, δημιουργία τράπεζας πληροφοριών σχετικών με την Αστρονομία, το νεαρό κοινό συχνά παρακινήθηκε να αφοσιωθεί στο χώρο των φυσικών επιστημών.

Η λειτουργία του Ευγενιδείου Πλανηταρίου σταμάτησε το 1999 λόγω των εργασιών για την ανακατασκευή ολόκληρου του κτιριακού συγκροτήματος.

Παράλληλα με το Πλανητάριο, το Ίδρυμα Ευγενίδου διατήρησε μια έντονη δραστηριότητα στο χώρο της τεχνολογίας και των επιστημών. Μια σύγχρονη και ενημερωμένη επιστημονική και τεχνική βιβλιοθήκη δημιουργήθηκε το 1966 στο δεύτερο όροφο του κτιρίου.

Μια μοναδική υποδομή για τα ελληνικά δεδομένα της εποχής λειτουργούσε από το 1966: η συλλογή πειραμάτων Φυσικής και οι αίθουσες τεχνικών εκθεμάτων και πειραμάτων Φυσικής, λειτουργούσαν σε μόνιμη βάση. Η συλλογή πειραμάτων Φυσικής αποτελούσε πιστό αντίγραφο σε μικρογραφία της αντίστοιχης συλλογής του Deutsches Museum, κατόπιν ειδικής άδειας που παραχωρήθηκε στο Ίδρυμα Ευγενίδου.

Εξίσου σημαντική προσφορά του Ιδρύματος Ευγενίδου υπήρξε η χορήγηση σε αριστούχους νέους, υποτροφιών για μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό, αλλά και ένα σύνολο δωρεών με στόχο να αυξήσει τις ευκαιρίες για μόρφωση και επιτυχία στον επαγγελματικό στίβο, νέων από όλες τις κοινωνικές ομάδες.

Οι δραστηριότητες

Το Ίδρυμα Ευγενίδου εφέτος, το 2006, ολοκληρώνει ένα φιλόδοξο έργο: τη μετεξέλιξή του σε έναν υπερσύγχρονο, δυναμικό εκπαιδευτικό πολυχώρο όπου το κοινό θα μπορεί να μαθαίνει, να εξερευνά και να ανακαλύπτει τη γνώση, μέσα από τη χρήση διαδραστικών μεθόδων, με τρόπο εποπτικό και ψυχαγωγικό.

Παράλληλα, ο χώρος του ανακαινισμένου Ιδρύματος αποτελεί πλέον ένα πεδίο προσέγγισης και διαλόγου της κοινωνίας, της επιστημονικής κοινότητας, του επιχειρηματικού χώρου και της Πολιτείας, με στόχο η τεχνολογία να εκφράζει τις πραγματικές ανθρώπινες ανάγκες, να συμβαδίζει με τις ανησυχίες αλλά και τις προσδοκίες του πολίτη.

Η δραστηριότητα του ανακαινισμένου Ιδρύματος Ευγενίδου κινείται γύρω από έξι βασικούς άξονες:

- Υποτροφίες που επιβραβεύουν την επιστημονική αριστεία.
- Πλούσιο συγγραφικό και εκδοτικό έργο στο χώρο της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, με έντυπες και ηλεκτρονικές εκδόσεις.
- Νέο Ψηφιακό Πλανητάριο, το καλύτερα εξοπλισμένο ψηφιακό πλανητάριο στον κόσμο, με προβολή ταινιών μεγάλης οθόνης.
- Πρωτοποριακές διαδραστικές εκθέσεις, αφιερωμένες στην επιστήμη και στις τεχνολογίες αιχμής.
- Ενημερωμένη και φιλική επιστημονική και τεχνική βιβλιοθήκη, με πολυμεσικές εφαρμογές και δυνατότητα εξυπηρέτησης από απόσταση.
- Διευρυμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες και συνεργασίες με αναγνωρισμένους επιστημονικούς και εκπαιδευτικούς φορείς από την Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Σύγχρονους συνεδριακούς χώρους, κατάλληλους για ευέλικτη φιλοξενία εκδηλώσεων διεθνούς εμβέλειας.